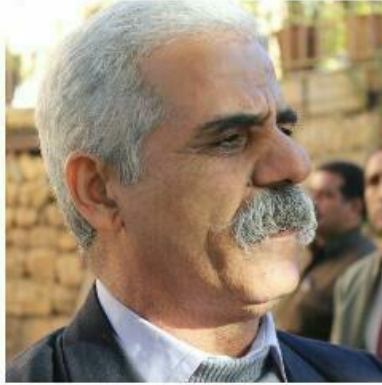

MAMOSTA ŞAHAB VALÎ REYDE YARSANAN SER O ROPORTAJ

Roportajkerdax: Ugur SERMÎYAN

Ugur Sermîyan: -Yarsanî kam ê? Ma înan nameyanê “Ehlê Heq”, “Elîyullahî”, “Yarsan”, “Kakeyî” û “Goran”î ra bi kamcîn a name bikerîme?

Şahab Valî: -Kurdê ke sey yarsanî yenê naskerdene (Ez vana “kurdî”, çike ewro yarsanê ke kurd nîyê kî estê, yanî kesê ke dima îmanê xo bi nê dînî ardo, înan rê mîyanê yarsanan de “çesbîde” yeno vatene. Ê yê ke maye û pîyî ra yarsan ê, înan rê kî “çêkîde” yanî keso ke kok ra yeno vajîyeno. La hetê tarîx û etnîsîteyî ra yarsanî kurd ê. Mîyanê nameyanê sey “ehlê heq, elîyullahî” ûsn ra seba namekerdişê înan, ez terefgîrê nameyanê “yarsan” û “kakeyî” ya. Ma vînenîme ke ewro seba înan zafane nameyê “ehlê heq”î yeno vatene. La ganî ma bizanîme ke no name reya verêne hetê oryantalîstê fransizî Comte de Gobineauyî ra ameyo xebitnayene. Oryantalîstê ke ey dima ameyê înan kî no name xebitnayo û ma eşkenîme vajîme ke nê nameyî cayê xo girewto. Temaşe yo, herçiqaş Mînorskîyî bi xo kî vato ke no namekerdiş xelet o, ey bi xo kî nuşte û weşananê xo de no name gurênayo. Hetê bînî ra kî termê “ehlê heq”î nameyêk o ke heme hereketanê batinîyan (mîstîkan), bitaybetî kî hurûfîyan, seba xonamekerdişê gurênayo. Pêrunê ra muhîmêr, metnanê pîrozan ê yarsanan de, ke ma eşkenîme ci rê vajîme edebîyatê yarsanan, termê “ehlê heq”î qet çin o. Goreyê mi seba namekerdişê na grûbe, xebitnayîşê termê “ehlê heqî” kêmanîyêka pîl a. Çike gama ke ma metnanê dînîyan wanenîme, vînenîme ke înan xo sey “yarsan, yaristan, kakeyî” û dînê xo kî sey “dînê yarî” name kerdo. No termo ke çekuyanê “yar” û “san”î (kilmkerdeyê sultanî) ra ameyo ra, manaya terefgîranê Sultan Sehakê Berzencîyî dano. O mabênê seserranê 13-14. de ciwîyayo, şexsîyeto tewr pîl ê yarsanan û reformkerdoxê (newekerdoxê) dînê yarî yo.

Fotograf 1: Tayê yarsanî verê ju zîyare de

-Nufusê yarsanan çend o, cayê ke ê tede zaf ê û merkezê înan ê muhîmî kotî yê? Yarsanî teberê Îranî de kotî de estê?

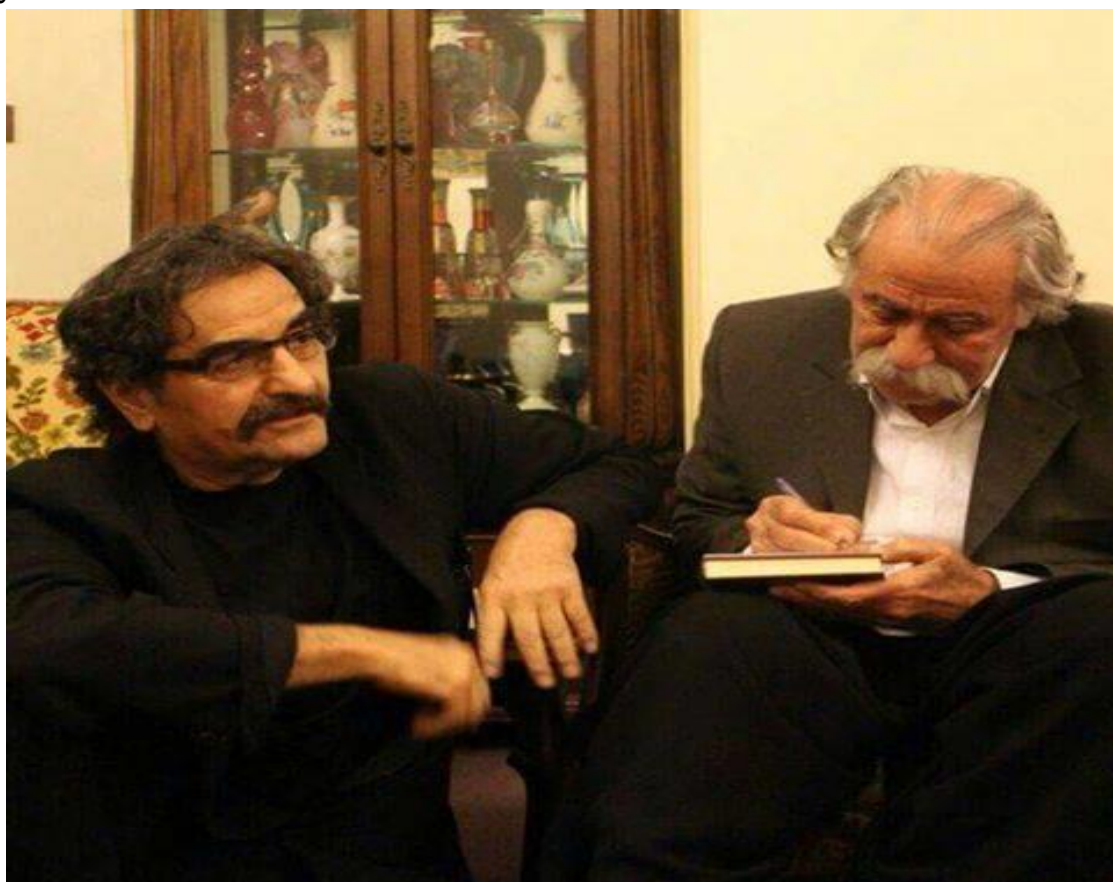
-Goreyê mi, seba nufusê yarsanan, hûmarêka qetî dayene bena xelete. Çike destê ma de melumato fermî çin o. La gama ke ma qayîte mintiqayanê ke Îran de ê tede ciwîyenê kenê, ma eşkenîmê vajîme ke ê Îran de hema-hema di mîlyon ê. Tepîya, Kurdîstanê Başûrî de kî nufusêde muhîm ê yarsanan esto. Yarsanî Îran de zafêrî rojhelatê Eyaletê Kirmaşanî de mintiqaya Guranî de sixlet ê. Ancîna ma eşkenîmê behsê yarsananê Îlam, Lorîstan û Hemedanî kî bikerîme. Reyna ma Îran de mîyanê azerîyan de kî cematane yarsanan vînenîmê. Ziwanê nînan helbet pira-pira bîyo azerîkî, la azerî hema înan rê vanê “guran”. Goreyê mi no name kî têkilîya xo bi mintiqaya înan ya cografîka verêne esto. Ancîna tayê cematê yarsanan estê ke koçê mintiqayanê cîya-cîyayanê Îranî kerdo. Sey nimûne, bakûrê Îranî de mintiqaya Kellardestî de yan kî derûdorê Qazvînî de. Kurdîstanê Başûrî de kî zafêrî mintiqayanê Kerkuk, Xaneqîn û Silêmanî de ciwîyenê. Seke mi cor ra kî va, teberê Îranî de Kurdîstanê Îraqî de zaf yarsanî estê. Reyna Efxanîstan de kî qalê estbîyayîşê yarsanan beno. Ewro ma eşkenîmê behsê yarsananê dîasporayî kî bikerîmê, yanî înanê ke koçê Ewropa kerdo. Nê, zafane welatanê Îskandînavya ra Norweç û Swêdî de ciwîyenê.

Fotograf 2: Talibê Seyîd Nesreddînê Heyderîyî hewşê tekkeyê Heyderî de yê

-Çi demê vîyarteyî de çi roja ewroyêne de yarsanê namdarî kam ê?

-Tarîxê yarsanan o pîroz mîtolojîya Îranî ya kane ra bestî ya. La hetê tarîxî ra, sey kesanê verênan ê muhîman ra ma eşkenîmê qalê Behlûlî bikerîme. No zat seserra 9. de ciwîyayo û goreyê yarsanan o zahîrê “nûrê Heqî/Homayî” yo. Na rêzila tecellîyan (zuhûran) dima bi Baba Serheng (seserra 10.), Baba Nawus, Şa Xweşîn (seserra 11.), Sultan Sehak, Şa Wesqulî, Baba Celîl (seserra 15.), Xanê Ateş (seserra 17.) û Seyîd Birake (mabênê seserranê 18-19.) ya dewam kena. Sewbîna Baba Tahîrê Hemedanîyo ke goreyê texmînan dewrê Şa Xweşînî de ciwîyayo kî wayîrê cayêde muhîmî yo. Ewro bêguman sermîyanê yarsanano tewr muhîm û karîzmatîk, tornanê Seyîd Birakeyî ra Seyîd Nesreddînê Heyderî yo ke mîyanê heme yarsanan de sey pirêde pîroz û bimbarek yeno qebulkerdene. Sewbîna mîyanê yarsananê ciwanan de sey şexsîyetêkê karîzmatîkî ma eşkenîmê behsê Seyîd Xelîlê Alînejadî bikerîmê. Seyîd Xelîl 2001 de, Swêd de bî qurbanê yew cînayete ke kerdox/ê xo nêameyê peydakerdene.

Fotograf 3: Pîrê yarsanan o nikayîn Seyîd Nesreddînê Heyderî û hunermendo yarsan Şahram Nazerî

-Ti eşkenî derheqê etnîsîte û ziwanê yarsanan de tayê melumat bidî?

-Yarsanî hetê etnîsîteyî ra kurd ê. Helbet seke mi verê kî va, yarsanê ke eslê xo kurd nîyî û bado bîyê bawermendê nê dînî kî estê. Hetê ziwanî ra ziwanê yarsanan lehçeya hewramkî ya kurdkî ya. No ziwan tena ziwanê qiseykerdişî ney, ney ra muhîmêr, seba ke ziwanê metnanê pêrozan o kî wayîrê cayêde taybetî yo. Çike tecellîyê (zuhûrê) Heqî/Homayî, yanî pêlê yarsanan, dînê xo bi nê ziwanî eşkera û vila kerdo.

Fotograf 4: Yarsanê kokimî pêya kelaman (dêsan-beytan) vanê

-Goreyê to yarsanî dînê kurdan o?

-Esasen ma eşkenîmê wina vajîme. No sîstemê bawerîye mîyanê kurdan de vejîyayo. Ê yê ke bawermendê nê dînî yê, kurd ê û ney ra muhîmêr xo sey kurdan vînenê û pênas (terîf) kenê. Goreyê mi tewr muhîm kî o yo ke ziwanê metnanê înan ê pêrozan kurdkî ya.

-Organîzebîyayîşê dînê yarsanan senîn o? Ti eşkenî derheqê sîstemê ocax û hîyerarşîyê mabênê merdîmanê dînîyan yê yarsanîyan de melumat bidî?

-Sîstemê komelkî-dînî yê yarsanan, yewendes (des û ju) keyeyan ra yeno meydan. Înan rê “xandan” vajîyeno. Nê xandanî, neslê şexsîyetanê Heften û Heftewaneyê ke meleknaşîya (angelolojî) yarsanan teşkîl kenê ra yê. Merdîmanê nê keyeyan rê “seyîd” vajîyeno. Pîrî û delîlî kî nê seyîdan ra yê. Her keyeyê yarsanan bi heme merdîmanê xo ya, hetê yew-di û ge-gane kî hîrê seyîdan ra îdare benê. Nê îdarekerdoxan ra “mesnednişîn” vajîyeno. La eynî wext de, yew merdîmo karîzmatîk kî esto ke hetê heme keyeyan û mesnednişînan ra sey sermîyan yan kî pîr yeno qebulkerdene.

Fotograf 5: Kelamxanêdo (zakîrêdo) yarsan

-Bawerîya yarsanî de cayê fîguranê îslamî çî yo? Eke ma persa ke hertim seba elewîyan yena perskerdene yanî “na bawerîye mîyanê îslamî de ya yan teberê îslamî de?” seba yarsanan pers bikerîme, ti senî cewab danî? Yarsanî şîû yê?

-Persêde zaf xorîn û biproblem o. Hetê ra no, ê babetanê ke derheqê yarsanan de tewr zîyade yenê munaqeşekerdene ra yew o. Bêguman na babete de fîkrê cîyayî estê. Ma eşkenîme nê fîkran wina tesnîf bikerîme:

- Êyê ke yarsanî sey dînêde xoserî hesibnenê.
- Êyê ke yarsanî sey terîqetêkê zereyê îslamî hesibnenê.
- Êyê ke yarsanî sey bawerîyêka senkretîke hesibnenê.

Ez koma peyêne ra dest pêbikerî û fîkrê xo vajî. Derheqê “bawerîya senkretîke” de ez bi xo fîkrê îslamologê fransizî Henry Corbinî zaf raşt vîna. Goreyê Henry Corbinî termê “senkretîkî”, cigêrayoxê qelpî (tembelî) seba ke derheqê keşfê kokê yew bawerîye de zehmet nêancê, gurênenê. Ez vana no zaf raşt o. Çike her bawerî (îtiqat) şert û mercanê xo yê wext û mekanî ro vêreno ra û demêdê dergûdilayî de yeno ra. Nê prosesê raameyîşî de faktorê mîtolojîk, cografîk, komelkî, ekonomîk û kulturî a bawerîye ser o raştaraşt tesîr kenê. Bi vatişêde bîn, sîstemê bawerîyan (dînan) asmên ra sey paketî nêne war. Demêde dergûdilayî de binê tesîrê faktoranê ke mi vatî de yenê têlewe, benê yew. Dima, ancîna goreyê şertanê zeman û mekanî vurîyênê û hetê ra bingeyê xo seveknênê û hetê ra kî xo adapteyê dewrî kenê. Yanî beno ke çiyêde bi nameyê “bawerîya senkretîke” çin a. Çiyêde xeylê normal o ke wextî mîyan de bawerîyî bandora yewbînan (jubînan) de bimanê. Axir amancê heme bawerîyan yew nîyo?

Eke ma bêrîme fîkrê dîyinî ser, êyê ke yarsanan îslamî mîyan de hesibnenê, ez vana ganî ma her çî ra ver qayîte îslamî, çîyanê bingeyînanê îslamî, wacîbat (çiyê ke ganî bêrê kerdene) û ferzanê ey bikerîme. Dînê îslamî de hîrê nuqteyê bingeyîni estê: Tewhîd (yewbîyayîşê Heqî), me’ad (bawerîya axretî) û Nubuwet (bawerîya pêxemberî). *Kemera qorî* ya dînê îslamî tewhîd o, yanî qebulkerdişê yewbîyayîşê Heqî. Ma eşkenîmê nê fîkrê “monoteîst”î heme dînanê yewhomayîyan de bivînîme. Helbet beno ke îlmê kelamî (paradîgmaya dînî) heme dînan de cîya bibo, la ma eşkenîmê vajîme ke bawerîya tewhîdî pêrone de eynî yo. Dînanê monoteîstan (yewhomayîyan) de bawerîyêda hempa bîne kî me’ad, yanî axretî bawerkerdiş o. Na babete de kî ma dînanê yewhomayîyanê cîya-cîyayan de fîkranê tewir-tewiran vînenîme. La bawerîya bingeyîne hemîne de eynî ya: Merg (merdene) peynîya cuye (heyatî) nîyo. Nubuwet kî bawerîyêda karakterîstîk a îslamî ya. Nubuwet, yanî pêxemberî bawerkerdiş û “xatam ul-enbîya” (pêxembero tewr peyên) bîyayîşê Hezretî Mehemedî. Wina bawerkerdiş, taybetmendîya îslamî ya û çî şî çî sunî, heme musulmanî wina bawer kenê.

Nînan reyde, çimeyê dînê îslamî yê bingeyînî Quran û Ehadîsê Nebewî (Qalê Pêxemberî) yê. Na babete ser o heme muslumanî hemfîkîr ê. Nê di xususanê bingeyînan ra teber, mefhumê "îmametî" esto ke ma eşkenîmê ey sey bawerîya merkezî ya şîiyêne name bikerîmê. Yanî welayetê îmamanê neslê pêxemberî rê îman ardene. Ma eşkenîmê nê mefhumê îmametî heme şîiyan de (îsna'eşerîyanê bîdiwêsimaman, îsmâîliyanê bihewtîmaman û zeydîyanê bipancîmaman de) bivînîmê. Ma eşkenîmê vajîme hetê teferuatan ra tayê cîyatîyî bibê kî taybetmendîya hêmpara pêrunê bawerîya "îmamet"î ya. No doktrîn, doktrînde hende bingeyîn o ke H. Corbin mezhebê şîiyêne sey "imamologie" (îlmê îmamîye) pênas keno. Teberê nê doktrînan de, pratîk û ayînê dînî yê ke heme muslumanî anê bi ca estê: nimaj, roje, hec, ûsn. Nê, çi sunî çi şîî, pratîkê heme muslumanan ê. Nê, taybetmendîyê îslamî yê.

Nika, perso bingeyîn no yo: Keso/a ke hewcedarîyanê sey nubuwet, îmamet, Quran, hedîs, nimaj, roje, hec ûsn rê bawer nêkeno/a û nînan nêano/a ca, ma eşkenîme ey/aye rê vajîme musluman o/a? Ma ne bawerîya yarsanîye de ne kî metnanê na bawerîyê yê fermîyan de rastê qet yew doneyî nênimê. Ma pratîkê (caardişê) nînan kî nêvînenîme. Yanî pratîkê dînî yê îslamî ra sey nimaj, roje, hec ûsn. yarsanan de çin ê.

Mefhumê nubuwet û îmametî kî çin ê. Bawerîya înan ya mergî ra pey bi temamî cîya ya, çike ê reenkarasyonî bawer kenê ke no îslam de temamen bawerîyêka xelet û çewt a. Quranî, sey kitabanê îlahîyanê bînan, metnêk pîroz (bimbarek) hesibnenê la ey referans nêmusnenê û metnanê xo yê dînîyan de ey ra yan kî ayetanê ey ra behs nêkenê. Reyna ma bawerîya yarsanan de rastê hedîsanê pêxemberî kî nênimê. Eke ma nînan bîdîme pêser, ma senî yarsanan sey terîqetêkê zereyê îslamî bierjînimê? Reyna, xususêde bîn esto ke zaf muhîm o: Yarsanî xo sey muslumanî name û pênas nêkenê. Keso/a ke vajo/a: "Ez musluman nîya, yarsan a." Ma çitur eşkenîme vajîme "ney, ti musluman î/a?"

Fotograf 6: Kelamxan (zakîr) Derwêş Elî Mîr Derwêşî yo rahmetî û di kokimê yarsanî

Yarsanan de tayê şexsîyetê îslamî, bitaybetî yê mezhebê şîa, vejîyenê vernîye. Nê, Hezretî Elî û Îmam Husên o. No senî yeno îzehkerdene? Goreyê mi, seba ke no bêro îzehkerdene, ganî ma qayîte metnanê yarsanan û tarîxê îslamî bikerîme. Wexto ke ma qayîte metnanê yarsanan kenîme; ma vînenîme ke termê teknîkî yê şîîyan, zafêr metnanê seserra çarine ya hîcrîye de vîrenê ra. Çira seserra çarine ya hîcrîye? Wexto ke ma qayîte tarîxê îslamî kenîme, ma vînenîme ke seserra çarine ya hîcrîye, sey “seserra şîîyan” ameya pênerdene. Bi vatişêdê bînî, heme cografyaya îslamî binê bandura mezhebê şîa de bîya. Xelîfeyo sunî yo ke Bexdad de bîyo, binê bandura buweyhîyanê şîîyanê zeydîyan de bî, reyna ma hukmatê fatimîyan Misir de vînenîme. Ancîna ganî estbîyayîş û bandura karmatîyanê îsmâîlîyan kî bêro îlawekerdene. Goreyê mi, eke ma nînan bikerîme hesabî mîyan, ma çira seserra çarine ya hîcrîye de bawerîya yarsanan de rastê tesîrê şîîyîye yenîme, hîna weş fehîm beno. Ez vana zaf normal o ke o wext yarsanî kewtê vayê şîîyîye ver. Helbet no fîkrê mino şexsî yo.

Fotograf 7: Yarsanî, loqmeyê ke seba cemî yeno, ci rê vanê “nîyaz”

Sewbîna, Hezretî Elîyo ke hetê yarsanan ra sey tecellîyê Heqî/Homayî yeno qebulkerdene, ancîna goreyê yarsanan, tecellîyê Dewrê Şerîatî yo. No tecellî (Hezretî Elî), dewrê Sultan Sehakî de, ke yarsanî nê dewrî rê vanê Dewrê Heqîqete, kewto donê (tonê, dilqê) Sultan Sehakî û êdî bîyo kamil. No çî, seba Îmam Husênî kî eynî yo. Ey kî Dewrê Heqîqete de donê Baba Yadîgarî de kamilen tecellî kerdo. Ma ke nê xususî pêro pîya nayî pêser, ez vana xelet nêbeno ke ma yarsanîye sey dînde xoserî bierjîme.

-Cayê cinîye mîyanê yarsanan de senîn o?

-Ma eşkenîme vajîme cinîyî yarsanan mîyan de, goreyê cîrananê xo kurdanê sunî-şîîyan hîna rehet ê. Beno ke no, semedê bawerkerdena reenkarasyonî ra bo. Çike keso ke na cuya xo de hetê leşe ra camêrd o, beno ke cuya xo ya bîne de hetê leşe ra bibo cinîye. Reenkarasyon, bawerîya tewr merkezî ya yarsanan a. Reyna, edebîyato ke metnanê pîrozan yê yarsanan ra teşkîl bîyo, qismêkê ey o muhîm hetê pîlanê yarsanan ê cinîyan ra ameyo wereardene.

[Notê Ugur Sermîyanî: Cinîyî yarsanan mîyan de bîyê tembûrwanî, kewtê mîyanê meleanê pîrozan û heta înan kilamî kî vatê. Sey nimûne, tayê cinîyê ke edebîyatê yarsanan de wayîrê kilaman ê, nê yê: Xatûn Dayrak (Remzbar/Rezbar), Dayê Tebrîzê Hewramî, Celale Xatûn Loristanî (Mama Celale), Reyhan Xanim Loristanî, Fatime Loreyê Goran, Lîza Xanim Caf, Xatûn Meyzerd, Dayê Xezan Sergetî, Pîr Nazdar Xatûnê Şîrazî, Nêrgîz Xanim Şahrîzûrî, Xatûn Zer Banû Derzîyanî, Semen Xanimê Dewdanî. Kesê ke wazenê derheqê cinîyanê yarsanan de zanayîşê xo bizêdnê, eşkenê tezê Sevda Orak Reşîte ke bi nameyê “Edebîyatê Yarsanan de Cinîyê Şaîrî” weşanîyayo, biwanê.]

Fotograf 8: Yarsanî çî cinî çî camêrd, pêro cinitena tembûrî musenê

-Ti wazenî derheqê Defteranê yarsanan de ma rê se vajî?

-Goreyê mi, nê metnê ke sey *Defterî* name benê û îthafê her dewrêk û şexsiyetêk benê, çimeyanê tewr muhîman yê edebîyatê dînî yê kurdî ra yê. Nê “kilam” yan kî şîrê ke goreyê yarsanan, seserra dîyina hîcrîye de, bi hawayêde fekkî vajîyayê, dewrê Sultan Sehakî de bi emrê Sultanî hetê Pîr Mûsî ra arê bîyê û nusîyayê. Helbet tesbîtkerdişê tarîxê nê metnan çetin o. La goreyê mi çîyo muhîm o yo ke şarî mîyan de qebul bîyo ke nê metnî ê dewrî ra yê û fonksiyonê înan esto. Nuştîşê nê metnanê, ke leteyê zêdeyê înan hema sey destnuşeyî estê, heta Dewrê Seyîd Birakeyî dewam û kerdo û bi no hawa lîteraturêde dînî yê çend hezar rîpelan peyda bîyo. Ziwanê nê metnan zafane lehçeya hewramî ya kurdî ya. La zaf tayê bibo kî, kilamê bi soranî yan kî fariskî kî estê.

-Goreyê to mabênê elewîtiya kurdanê Dêrsimî û yarsanan de eleqeyêk esto? Na babete ser o fîkrê to çi yo?

-No persêde zaf teknîk o. Goreyê mi eleqeyêde organîk esto. Helbet no fîkrê mino şexsî yo. Destê mi de hema doneyê tarîxî çin ê, bi temamî hîsî yo. Helbet mi ke va elewîyiye, meqsedê mi elewîyiya kurdan a. Çike goreyê mi, elewîyiya kurd û tirkan yew hesibnayene rast nîyo. Eleqeyêk esto. Ez ney rîyê sîstemê bawerîye, unsuranê kulturî, ziwanî, ayînan, sîstemê xanedan-ocaxî û heta pîrozîya (bimbarekîya) muzîkî ûsn ra vana. Ancîna ma vînenîme ke metnanê yarsanan de dewranê cîya-cîyayan de nameyê Hacî Bektaşî vêreno ra. Esasen seba muqayesekerdene destê ma de doneyê bawerîye estê, la ganî merdim eleqeyê tarîxî tesbît bikero. Seba ney kî, ganî tarîxê kurdano ke zafê ci tarî de mendo ser o cigêrayîşî bêrê kerdene. No karêde çetin o.

Fotograf 9: Yarsanêdo kokim keleyê xo ustuna tekkeyê Heyderî ra birneno

-Cayê lehçeya hewramkî mîyanê kurdî de çi yo?

-Ez ziwannas nîya. Coka zaf rast nêbeno ke ez nê warî de qisey bikerî, ancîna îlmî kî nêbeno. Çîyo ke ez eşkena vajî na lehçe bingeyê ziwane kurdî yo. Şîrê tewr kanî yê edebîyatê kurdî bi na lehçe ameyê nuştene û çi heyf ke lehçeya ke ser o tewr kêm xebate ameya kerdene kî ancîna lehçeya hewramî ya. Na rewşe ewro kî wina dewam kena. Helbet statuyê polîtîk yê lehçeyanê kurmançî û soranî raştaraşt tesîrê na rewşe keno. Mi gore eleqeyê xo bi fermîkerdişê lehçeyêk ra esto. Nê xususî ser o xebate kewena para cigêrayoxanê ke serbest xebitîyenê.

-Tayê ziwannasê rojawanijî îdîa kenê ke goranî (hewramkî) ya ke yarsanî zafane pê qisey kenê mîyanê ziwane kurdî de nîya. Fîkrê to na babete ser o çi yo?

Seke mi va ez ziwannas nîya. Eke çîyêk vajî, raşt nêbeno. Ez tena wazena naye vajî: Eke kesêk xo, hetê kamîye ra sey kurd û ziwane xo kî sey kurdî bizano û pênas bikero, kesê bîne ke bi kurdî qisey kenê (cîyayîyê qijkekî bibê kî) ey fehm bikerê, êyê ke kurdî nêzanê, sey nimûne farisî, ziwane ey fehm nêkerê, cigêrayoxêde rojawanij vejîyo û vajo: “Ez gêrayo ci, ziwano ke ti pê qisey kena kurdî nîya.” Na vatena ey qet raşt nêbena. Rojawanijê ke wina vanê, zafê înan kurdî nêzanê. Temaşe nîyo?

-Yarsanî, dinyaya ke globalîze bena de kulturê xo senî seveknenê û ramenê? Globalîzasyon û modernîzasyon komelê yarsanan ser o senî tesîr kenê?

Helbet yarsanî kî tesîrê şertanê dinyaya globale û vurîyayîşan de manenê. Bitaybetî azo peyên. Vurîyayîşê ke yarsanî ci ro vêrenê ra, yarsananê ciwanan ser o hîna zîyade tesîr kenê. La qaso ke ez vînena, no têsîr eleqeyê mabênê înan û kulturê înanê qedîmî nêvisneno. Beno ke samedê ney sîstemê înanê dînî û komelkîyo ke zaf bihêz û sîstematîk ameyo munitene yo. Azê yarsanano peyên, qaso ke ez vînena û teqîb kena, hacetanê teknolojîkan seba ke dîn û ayînanê xo ser o cigêrayîş û munaqeşe bikerê gurênenê, bê ke eslê xo ra dûrî bikewê. Ge-gane platformanê komunîkasyonî de ez rastê munaqeşeyanê zaf balkêşan ê mîyanê ciwananê yarsanan yena. La bi pêroyî çîyêk vatiş helbet çetin o. Ganî ma tenêna bipawîme û tesîrê prosesê ke ma ci ro vêrenîme ra bivînîme.

DR. ŞAHAB VALÎ KAM O?

Dr. Şahab Valî serra 1973 de Îran de maya xo ra bî. 2002 de perwerdeyê xo yê lîsansî beşê “tarîxê dînan û tesawufî” ser o Tehran de qedêna. Dima seba lîsansê berzî şî Fransa. O xortaniya xo de bi bawerî û muzîkê yarsanan eleqedar bî, coka westayanê nê muzîkî ra serran a dersî girewtî. Seba ke eleqeyê ey, bawerîyanê Kurdîstanî û bitaybetî bawerîya kurdanê yarsanan ser o estbî, tezê xo yê lîsansê berzî metnanê pîrozan ê yarsanan ser o Unîversîteya Lyon-Jean Moulinî de nuşt. 2008 de ***L'école pratique des hautes études- Sorbonne*** de tezê xo yê doktora, mîtolojî û doktrînê kurdanê yarsanan ser o mudafa kerd û hetê jurîyî ra ame pîrozkerdene. 2008 ra heta 2011, Tehran de Unîversîteya Beheştîyî de dersê tarîxê dînan û tesawufî day. 2011 de tarîx û bawerîya kurdanê yarsanan ser o bi nameyê “***Les Yârsâns: Aspects Mythologiques – Aspects Doctrinaux***” kitabêk weşana. Şahab Valîyo ke bawerîyanê kurdan ser o xeylê meqaleyê ci estê, hîna Unîversîteya Artûklûyî ya Mêrdînî de beşê zîwan û kulturê kurdan de sey wezîfedarê banderîye xebitîyeno.

[Notê Ugur Sermîyanî: No roportaj hûmara 54. a kovara Vateyî de weşanîyabî. Seba ke hîna zêde vila bibo û biwanîyo, mi o kerd PDF.]